

नमो तस्म भगवद्गी अरहतो सम्मासम्बुद्धरस

जीवणण्डु धूमिका

दिवंगत पुज्य भिक्षु धम्मालोक महास्थविर

(संख्यापक आनन्दकुटी लिहार)

वं २२, लया: ६-७

ने.सं. १११५ सक्रिमिलापुन्ही

वि.सं. २०५१ मंसोर

ई.सं १६६४ डिसेम्बर

मूः- छगूया ६।-

दैचिया ६०।-

ओम एष्टु व्रान्ति

(नेपालभाषा)

द २२ - तिथि: ६-७ बूँ सं २५३८ सकिमिलापुन्हि

सुसुखं वत जीवाम वेरिनेसु अवेरिनो ।

वेरिनेसु मनुस्सेसु विहराम अवेरिनो ॥

★ ★ *

वैरी जुगाच्वंपिनि विचय् जि अवैरोम्ह जुयाः सुखं म्यानाच्वना ।

वैरी जुयाच्वांपि मनूतय् पुचलय् जि अवैरीम्ह जुयाः चाःहिलाच्वना ।

(शाक्यत व कोलीयत रीहिणी नदीया लः थःयःगु हे बुइजक यंकाः याकःचिया पुकू यायेत
स्वःबलय् निछलःसिया विचय् ल्वापु पिदंबलय् भगवान् बुद्ध अन वनाः लःया सिबय् हिया मू अप्वः वंगु खै
ध्वायुइके बियाः वैरी जुयाः मखु अवैरी जुयाः म्यायेगु व विचरण यायेगु धाथेया जीवन खः धासे ल्वापु छिनय्
यानाविज्यात । थुगु गाथा उबलय् हे बुद्ध व्वनाविज्याःगु छः ।)

प्रधानसंपादक- भिक्षु कुमार काश्यप । **संपादक-** सुवर्ण शःक्य, बटुकृष्ण शर्मा, अष्टमुनि गुभाजू

व्यवस्थापक- भिक्षु अनिरुद्ध । **सहव्यवस्थापक-** तोर्थनारायण मानन्धर ।

व्यवस्थापन ग्राहालिमिपि - त्रिरत्न मानन्धर, मदनरत्न, तुलाधर, सुरेश महर्जन ।

प्रधानकार्यालय- अनन्दकुटीविहार, स्वयम्भू, काठमाडौं, पो०ब०न० ३००७, फोन नं.- २७१४२०

नगरकार्यालय- धर्मचक्रविहार, वागबजार, (ई-सनिलया ५ ताःनिसे ७ ताःतक)

मुद्रक - ॐ प्रिण्टिङ्ग प्रेस, ३५ बहाल, काठमाडौं ।

धर्मय् नैतिकता

विश्वय् तःगु प्रकारया धर्म दु । छह्य हे द्यःया उपासकतसें न यानया ल्याखं थीथी धर्म थें यानाः धर्म हनाच्चनिइ । इसाईधर्मय् प्रोटेस्टैण्ड व क्याथोलिक, मुस्मांधर्मय् सिखा व सुन्नी, हिन्दूधर्मय् शंव व वैष्णव आदि दु थें बुद्धधर्मय् महायान व थेरबाद यानाः थीथीकथं मतान्तरयात हःपा: बिइथें यानाः धर्म हनेगु यानाच्चंवंगु दु । धर्मया प्रतिपादक छह्य हे जुगां नं पुजाविधि व सिद्धान्तय् फरक जुइगु मनूया न्हच्चपुया खेल खः । थुजोगु खेल धार्मिक ख्यलय् भिनं यानाच्चंगु दु अले मभिनं यानाच्चंवंगु दु । युगयात ल्वःकथं न्हच्चजयाकेगु यानाः परंपरागत ज्याखेयात हिइकाः सिद्धान्त प्रतिपादन यायेवलय् धर्म मानवसमाजय् तातक थुलं च्चनिइगु जुइ अले ज्याखेय् नं थुकि लभः बिइकथं जुइ धाःसा परंपरावादी कटूरपन्थी जुयाः धर्मनापं तु ल्वाकज्यावःगु विकृति व कांविश्वासयात नं कःवायेगु यायेवलय् न्हूगु युगकथंया न्हूगु गिढीया मनूतय् लागी मत्वयाः धर्मया हे विनाश जुइगु जुउगुनि थुजोगुनि वेफाइदा नं याइगु जुइ ।

यान दयावइगु खेय् न्हच्यागु जुउसां वास्तविक धर्मया उद्देश्य नैतिक आचरणय् मनूतय् त

संस्थापित यायेगु छताय् धाःसा फरक खनेमदु । धर्मय् दयेमाःगु धाथेया गुन नैतिकता खः । नैतिकतायात न्हच्याकयंया अर्थ छ्याःसां नं धाथेया नैतिकताया परिभाषा मानवहित व कल्याण जुइगु व्यवहार हे खः । छ्यलेगु पहया फरक मानवकल्याणय् घुमाउरो विधि नालाकायेवलय् कल्याण जुइगुली धिला जुइगु नं जुइफु धाःसा तप्यंक कल्याण जुइगु नं जुइफु । थुजोगु विधि दुगु जुउगुनि धर्मय् लगय् जुयाच्चंपिसं सुयागु धर्म वा यानया टीकाटिष्पणी यायेगुया पलेसा धम्हं थःगु व मेपिगु नं हित व कल्याण जुइगु मार्ग वा यानयात दृढ जुयाः बिचाः गाकाः धर्म हनेगु विधि नालाकायेगु आवश्यक दु । हाहालय् जुयाच्चंमु धर्मं थःगु हे हित नं ह्योजक जुइ । उकि हे धर्मय् विकृति, कांविश्वास, समाजय् मययेकुउगु व थःगु शारीरिक क्षमतातकंयात मिखाब्बयाः धर्म हनेगु यायेवलय् धाथेया धर्मया उद्देश्य पूवनिइगु जुइ । छेँजःयात ख्ययेकाः, समाजयात हाचांगायाः न्ह्यचिलेमाःगु धर्म व उकिया ज्याखेप्रति ख्वाउंगु न्ह्यपुं सोचय् योनाः धर्मयात प्रतिपाल यायेगु मनूया लागी धाथेया धर्म जुइ ।

॥

ज्याथःम्ह नं ध्यानय् थ्याके नन

-पूर्णकाजी ताम्राकार

लुम्ग मखुत । ७०८ वै ति न्धः जिमि त्वाःकतःपि
छपुचः ध्यानय् च्वंवंगु जुल । खबर मसिया: उगु पुचलय्
थ्याके मफुत । इमिगु खै न्यनाः आकिवं जि नं ध्यानय्
च्वंवने मालीका धकाः मत्तिइ जक तया । इपि नं लिथ्यन ।
इमिगु अनुभव न्यनाः ४५ न्हु ति म्ह तसकं स्याःगुलि
इमित थाकुल है । अनं लिपा इमिसं भचा भचा यायां
तचोकं न्हचाइपुजक मखु मनूया जिन्दगिइ छकःसां
अवश्य ध्यानय् च्वंवसे मगाःगु थःपिनि अनुभूति कनादिल ।
हानं थुकिया नापनापं डा० जितर्सिह मल्लया
काय् छम्ह बयाः अमेरिकन पासा छम्हया खै न्यनाः
ध्यानय् ज्ञाःगु जुयाच्वन । यःगु न्हु दुख कट नःगु सह-
याये मफया: विसि झाल धा:गु सः न इमिसं न्यंकल ।
उच्चलेनिते ग्यानाः थौंतक ध्यानय् वने मखनाच्वन ।
पासापिसं बारंबार ध्यानय् च्वंवंसे मजिउ धकाः सल्ला
साहुति बियादिल । इपिमध्यय् किजा पूर्णवीरर्सिह
ताम्राकारं न्हापा ला तसकं कुलाबिउगु खः लिपा जुउ
बलय् दाजु कुलधर्मरत्न तुलाधरं ला कर है यानादिल ।
उकिं वय्कःया हःपालं छन्हु वै है वनेगु व्वःछिना ।

नै० सं० १११४ बछलागा कुन्हु जिगु नुगलं गदले
त्वःमनी मखु । उकुन्हु जि थःगु छै त्वःताः ध्यानय्
च्वंवनेत उयोतिभवन थ्यंका । अन ध्यानय् च्वनेत झाःपि
आपालं म्हसिउवि नाप लात । अन थःगु तिरेइत तकार

जूगु खों ब्यनाः चेक याकाः बसया टिकट कया । थन
यायेमाःगु ज्याखैय् दाजु कुलधर्मरत्न तुलाधर व जिलाजं
राजभाइ तुलाधरं माःगु ग्वाहालि यानादिल । न्हिनसिया
२ ताकय् वनाम्ह याउँक याकनं सुविस्तां भुइजःसि थ्यन ।
जि म्हश्याय् मदुम्हसिया म्हश्याय् सरह यानातयाम्ह
म्हश्याय् चा जिमि सहोदर दाजुया म्हश्याय् कमलिनीदेवी
नं ध्यानय् च्वंवल । व ला पुलाम्ह साधिका जुयाच्वन ।
ब्यापाखै न जितः माःगुतक ग्वाहालि दत ।

न्हापां वनाबलय् बैकक, हङ्कङ्कङ्क वना थे न्हचाइपु-
तासे जि लय्तायागु जुल । बःसय् च्वनाः रूपज्योति साहुं
‘छितः हे ज्या छगु ब्यये मालीका’ धकाः गुरुयात अन थ्व
अबवार बियादिलें ध्यादिल । थः न्हुन्ह साधक जूगुलि
गुरुजु धा:म्ह सु बज्जाबार्य जुइ धयागु मर्ति सु गुरुजुयात
बियेगु धकाः न्यनां गु ल सत्यनारायण गोयन्कायात अन
छितः ला नाप लाकड मखु, मदन दाइ ध्याम्हसित
बियादिल धायेव गुरुयाय् थ्यनी धकाः नं वय्कलं
धवाथूइक उज्जं दयेकादिल । कल्पाणमित्र सत्यनारायण
गोयन्कायात अन सकसिन चिहाकलं गुरुजक धाइगु
धकाः जि सिद्धेनाकया ।

बःसय् च्वनाः वनाबलय् नापं लाःम्ह थः ज्वःम्ह
केशरमान कसाःजु नं अन थ्यंकाः थःत आपालं ग्वाहालि
यानादिल । वय्कः जियातिकं दैँछि जक व्वाश्रथात्

वय्कः ७३ दै दत । वय्कः न्हापा न्हप्रवःतक ध्यानय च्वनादिपे धुंकूम्ह सात्रक जुयादिल यत्री । वय्कलं जितः अन शिविरय न्यंक चाःहियेकदिल । इव भूत, इव मिसा च्वनेथाय, इव मिजं च्वनेथाय, यन मिजं विथाकू, हुकन भचा च्वयशून्यागार, यवशा नापं गुरु गुरुमांपि विज्ञाइगु थाय, यवयाक्वसं भचा तापाक वय न्हू दयेकूगु धर्महल, इत्यादि धकाः क्षणादित । खौया खौय वय्कः ला मार्तायद् कुलधर्मरत्न दाजुया ससःग्रबुजु धकाः जुयादिल ।

भुइजःसिनारांदःया थासं भचा तापाक च्वय पाः गयावनाः धर्मथुङ्मुहान पुखू क्वतं हे नेपाल विपश्यना केन्द्र दु । न्यंकमनं वाउँक व थीथी रङ्गेवङ्गी उनया स्वां ह्वयाच्वंग स्वांमा व सिमा पिनातःगु श्वाशु छालिश्रतिकं हे मुन्दर, शान्त, मनोहर खनेदु । यन बराबर कोयलि, मुकुभत्तु आदि तःजिपि ज्ञांगःत हाःवडगु तायेदु । न्हापा स्वन्हयंक आनापानया अभ्यासजक याकातल । थुकि ला मनयात उखे-युखे मठोते चिनाः कःयाये माःगु-जक जुल । धायेंगु हे खौ खः कः थःगु मन ला स्वन्हुतक चिनाः बसय कायेत स्वःसां मिद्वा फुति याये मलावं मन गनं गन थ्यंक व्यावने धुकिइगु जुयाच्वन । प्यन्हु दुकुन्हु हे तिनि थःगु मनयात बल्ल कःयाताः बतय तये फत । इवकुन्हुनिसे हानं विपश्यनया अभ्यास यायेग स्पनाहल । मुख्य च्वन्हयाःगु ध्यान ला विपश्यन धकाः जुयाच्वन ।

निघौया निक्वः, छघौयाया निक्वः, घौछिया स्वक्वः व बाघौया छक्वः याताः न्हिं च्याक्वलं ज्ञिवौया ज्ञिन्ह यंकं न्हिंन्हं साधना यायेमाः । ज्ञिन्हयंक आर्यमौन धकाः थःलाःम्ह ला छाय, मेपि सुं छम्हनाप नं तिरिक्क च्ववाये मदुजक मखु, ल्हाः व छचं संकाः छम्हांतकं याये मदु । ध्यानय च्वनेबलय तुति व प्यं स्याइग राह्यानां

सहयाये फुगु हे मखु धयां साध्य हे मजू । न्हापागुसां थःयसे ध्यान याये धकाः वये धुत । ज्ञिन्हुतक मच्वैसे मगात । इव ज्ञिन्हु इग्रालखानाय कुंकाच्वनेया सिकं तवोकं कट्टशाप्रक जुल । हसिदसि (अतुशासन) या गंताप मतसे लज्यां जक चिनामतःसा सकसिया न्हचःने हे द्वाँय द्वाँय खवये मास्ति वल । स्याःगु लुम लुम दाजु कुल-धर्मरत्नयाथाय वनाः म्हुतुइ वक्व जिजक जिउसा माय-पवये मास्ति वःगजक मखु अक्ष ल्वानाः तसकं दाये हे नं मास्ति वल । थुलिजक ला छाय, पूज्य गुरुजुपाखे नाप थद्वा म्हो जुयावन । च्वनाच्वनाये मातुयाः स्याःगु सह-याये मफुगुया तोरय थःगु मनय थुमनं तकं मनोविकार बुयावल । थः यसे जिं च मनयां शास्ति नये माल तर गुरुजुयागु सारग्नित प्रववन न्हने धुकाः उकिया प्रभावं न्हि न्हि थःत स्याःगु फुक्कं क्वलानाः तंकांठयेगु सिवेत मेगु पलिसा छुं मदु । भगवान् बुद्धलं लं दं सिउ व क्वैय जुइक तपस्या च्वनाच्विजयात धासेलि थौं थम्हं थुलिचा दुःव सियां थःगु हे शुन मङ्गल जुइगु जू सा जि हे जिल नि धकाः मन तयाच्वने माल ।

धर्महलय ध्यानय च्वंवंसां जिगु खवय साहु न्हुळेरत्न शाक्य व धुस्वां सायमि व लिउने जनकमान श्रेष्ठ थः हे ज्वलिज्वः पुलांपि पासांपि लानाच्वन । धुस्वां व जनक-मानपि निम्हं इकिविकि मर्त्तसे धंपुगु च्यांपति तककर नइथे तपस्या यानाच्वनी । जि छम्ह जुलं यायनांय ध्यायनांय च्याम्पति वाराक्वारा सती थे च्वनां च्वने मठू । जि जुलं बुद्धयःया रथ थे गवर्ते ज्वयसा गवले खवय हानं गवर्ते न्हयःनेता गवर्ते लिउने खिपः प्यनाः सायेके माथे ध्यवुलाच्वनीम्ह । नुपर्य तुन्हु जम्ह बौद्ध-याम्ह तामाङ्ग लामां ला जितः हिहेस्पात ।

यन वनाकुन्हु नेपालभाषा परिषदया दांभरि मोति-

लक्ष्मी ततायात् नापलाये खन। शार्यमौन ववचासेलि
उपग्राचार्य भक्तिदास श्रेष्ठयाके न्यनाः नापलाना। विशेष-
यानाः वय्कःयात हे ध्यानय् च्वनेत धकाः शून्यागारया
ववसं चिकिचावागु जिखाढे छाह स्व० साहु मणिहर्ष-
ज्योति दयेकाथकादिउगु ज्याच्वन। तचोकं जियिया
अवस्थाय् थ्यंसां धिसिलाकक बल्लाः निम्ह मोति तताया
निति तःकोमछि धुवांधू अन ध्यानय् च्वंसाहगु धयां ध्याःगु
हे मखु। वय्कःनाप चित्तधर बुद्धि व नेपाल ऋतुपौष्या
विषयय् बाधौलि मयाःगु खँल्हाबलहा ववचायेकावया,
छथः मय्जुपि वय्कःनाप, नापलाः झाःगुलि हानं
कन्हय्कुन्हु छे वये त्यथेकाः बिदा नं कयावया।

न्हापा जुत्तले सहयाये मफयेक स्याःगुलि यानाः दाजु
कुलधर्मरत्नयात् मनं मनं मायपवयाजुया। आः जूबलय्
यःगु ध्यान ववचायेकाः युकि यःत उपलव्धि जूगु लुमंकु-
लुमंकु वय्कःयापाखे महादया प्वंकाः कृतज्ञ ज्या। सकल

साधकपि ह्य स्याकाः हरन्त जुइक न्यःगुलि सुधां हे खवाः
चकंगु मखु। आः ध्यान ववचासेलि सकसिके ख्यालय्
लयता व न्हिले फिज्वल। थुलि ध्यानय् च्वनेत ला जीत
थाकु धारेलि भगवान् बुद्ध दंदं सित व वैयै जुइक गये
यानाः तपस्या धानाविज्यात जुइ धकाः स्याः ववलंकेगु
कुतः यानाः थःगु मन तथाच्वने माल। सकले साधकपि
यःपिति ठेंय् वनेगु तरखरय् आयबुयाच्वन। जि नं न्हूम्ह
पासा केशरमाननापं गुरु व गुरुमांपिनिगु दर्शन यानाः
बिदा कयावया। अन्तय् थः काय् दीपकरमुनिया पासा
सुवर्ण मल्लजुया जीपय् च्वनाः प्रो० उपेन्द्रमान मल्लजु,
सहायकशाचार्य नानीमेया मानन्धर व म्हचायचा
कमलिनीदेवीनापं छेय् लिहां वया। थुलिमछि दुःख
सिया: कसा नयाः सयेकाकयागु विषयना गुगु जिन्दिइ
खःकथं म्वाये सयेकेगु कला खः, जिगु थव नुगःपां गद्वले
त्वःमंकाः म्हुयावठये कहमखु।

बुद्धया शरणय् गुबलय् वने

-कृष्णप्रसाद 'लुंबि'

सर्गः चकं गुलि थौं जिगु मन चमकं
खवाःया उन उलि हे खिउं छु यानातैवल दैवं !
शिर हे ववछुल हा ! जिगु सदा सदां न
लोकं वहाःगु ज्या छुं जियाये मखं।
मनू जुयाच्वना जि अयनं सार छुं मखं
धर्मसंकटय् लात हा ! जि उखेनं मध्य, थुखेनं मध्यं ।
बुद्धं बुद्धत्व प्राप्त यात थवहे मनूया जुनिइ
त्याग-तपस्या जिगु छुं नं मदु जि छु याये खनी ?
ध्यान-उपासना नं छुं छगू यायेगु शक्ति मदु
बुद्धया शरणय् गुबले जि वने ?

मूर्बहाःया न्त्यखेँ

-बो. एस. रत्न

ये देया जिच्छागू विहारमध्ये प्रसिद्ध जुयाः काठ-
कलां भरिपूर्ण जुयाः सद्यकुमारी विराजमान जुयाः छगू
गढ़ (किला) या रूप्य खनेदयाच्चंगु मूलथी महाविहार
मूर्बहाःया प्राचीनतापांखे मिखाब्वयेबलय् न्हापा न्हापा
गोलय् अथवा बत्तीसपुतलीया आसपासय् लावः धकाः
नं धायेगु याः। थरेतु थौंकन्हय् चावहिया मिक्षपार्कय्
दयाच्चंगु भग्नावशेष हे थुगु विहारया अवशेषया रूप्य
कथाच्चंगु दु। थुकिया अलावा देवपत्तनय् दयाच्चंगु
अर्थात् थौंकन्हया विशालनगर पिंगलकोटय् दयाच्चंगु
भग्नावशेष हे पिंगलविहार पिंबहाः खः धकाः नं धायेगु
याः। (थौंकन्हय् यल हिरण्यवर्ण महाविहार ववाःवहाःया
ववाःपाद्यः हाःनाःमदुगु पिंबहाःयाह्य खः धयागु नं न्यरेदु।
तर पशुपतिया आसपासय् गौरीवाटयाथाय् दयाच्चंगु
थाय्यात हे नं पिंबहाः धायेगु यानावयाच्चंगु दु।

आःतक नं थुगु मूर्बहाःया कुमारीकवःया वज्राचार्यपिसं
प्रद्यवाक्य निमित्त कायेबलय् थुकथं धायेगु यानावयाच्चंगु
दु-

“बटुटोले मूलथी महाविहारेबस्थित पिंबहाचार्य अमुक”

थुगु वाक्यं यानाः वस्पोलपि पिंबहाःयापि खः धयागु
प्रष्ट जू वः। थुगु विहार गथे जुयाः गुकथं बिलय् जुल
धयागु खैय थन संक्षिप्तं न्हावयाच्चवना।

विहारया बुहापाकातय्गु धातुअनुसारं न्हाया न्हापा
उगु पिंबहालय् नियमितरूपं वक्षयानीपरम्पराकथं रहस्य-

पूजाया नापनापं साधताक्रम यानावयाच्चंगु खः। थुकथं हे
रहस्यपूजाया झोलय् रत्नमय नील थुसाया प्रभावं यानाः
उगु पूजाय् छु नं कमि मवः। निरन्तर न्हायानाच्चंगु
पूजाक्रिया छन्हु ‘विनासकालय् विपरीत बुद्धि’ धया थे
जुयावन। थवहे कारणं यानाः नियमित ज्याझोकथं
धूमांगारीपूजाय् अवशेष वांछःगुलि अर्थात् कलः वायेगुलि इ
धिकाबाजी जुल गुगु कारणं अशोभनीय धंगं कलहः
पिदन।

थवहे झोलय् तःन्हु न्हाःनिते अत वराच्चंद्य छहु
ब्राह्मण आचार्यपिनाप हेमखेम यानावयाच्चवने धुंकूगुलि
यानाः ल्वापु जुयाच्चंवयाय वनाः उगु ज्या थस्य यायेगु बचं
बियाः जि नं छहु वज्रयानी बौद्धधर्मया अनुयायी खः।
अथे जूयानिमित थुगु ज्या थःपिसं हे यायेमाः धयागु मदु।
छहु अनुयायीं नं यायेज्यूनि धकाः ब्राह्मणं कलः वाना-
बिल। अले कलह (ल्वापु) छु दिनया लागी शान्त जुल।

ब्राह्मणयात अगःचा मालां देगःचा लू थे जुल। उगु
पूजाया रहस्य नं फुकरं थुल। यनया आवार्चिनियु
चहःपहः बांलाक सीके धुंकूलि उकि हे फाइदा उवय-
यानाः अनया पूजाक्रिया आदि गतिविधि धुंकूलि बांलाक
स्वयेधुंका: थःगु उद्देश्य अनुरूपं मूल रहस्यवक्तव्य वया-
च्चंहा नील थुसा सुनानं मखं थस्य वक्तव्य। नील बूता
अनं पिहां बैंसानिते पूजाक्रिया रहस्यवक्तव्य आवादन।
नियमितरूपं जुयाच्चंगु रहस्यपूजा आज्ञा बन्द जुल। अने

अनया आवार्यपिनि पाखे थव छु जूगु गथे जूगु धकाः थव्यं
फुगु चाःगु किसिमं खोजीनीति जुल गुगु कारणं नील-
थुसा अन मदये धुंकगु वाचायेकाः वहे ब्राह्मणया कुत्सित
चाल खः धयागु प्रष्ट जूवल । थुगु हृति अनया आवार्यपि
विहारय च्वनेगु स्थिति मन्त । शक्तिक्षीण जुल । वाक्-
शक्ति हास जुल । अनेक शास्त्रार्थय न हार नये माल । शी
झी ल्वानाः झीपि हे फुत धयागु भापियाः हानं सकले
जानाः गुट्येश्वरीइ वनाः नैरात्मादेवीया अ राधना यानाः
पश्चात्तापं विह्वल जुयाः दुःखपूर्वक पूजाअर्चना यानाच्वन ।

छन्हु नैरात्मादेवी दर्शन विद्याः आः छिपि कोलीग्रामया
पूर्णवती नगरय अन छमा तःमागु सिमा दु उगु सिमा
दुथाय वनाः विहार दयेकाः च्वां हुँ । अन हे तु प्रज्ञापार-
मितास्वरूप सद्यकुमारीया स्थापना यानाः थये हे रहस्या-
त्मक पूजा आज्ञा यानाच्वुँ, छिमिगु हित जुइ । कल्याण
जुइ । थये धाःगु वचनयात शिरोधार्य यानाः वहे अनुसारं
मूल विहारया निर्माण यानाः च्वंवःगु खः धयागु धापु दु ।

थये तु थुज्वःगु शक्तिशाली नील थुसाया अवसान
पिबाहाया गुगु स्थिति पिदन उह्य शक्तिशाली नीलथुसा
गनंवम्हः ? गथे ज्याः दत आदिकथं सक्षिप्तं न्ह्यावये ।

दीपंकर तथागतया पर्याय बन्धुमतिनगरय पण्डित
ब्राह्मणया परिवारय सा छह्य लहिनातःगु दयाच्वन । छन्हु
उह्य सापाखे थुसाया जन्म जुल । उह्य थुसा तुइसे च्वनाः
नेकु निपु नं वैचुसे च्वनाः लक्षणं परिपूर्ण जुयाच्वंह्य खः ।
थुसा जन्म जुसांनिसे पण्डित ब्राह्मणया परिवारय
घनसम्पत्तिया अभिवृद्धि जुयाः मानसन्मान न्हियं वृढ़ि
जुजुं दल धकाः नं क्यातःगु दु ।

उह्य दोहेचिया (थुसा) पूर्वजन्मया संस्कारअनुसारं
युवा अवस्था फुनाः वृढावस्था थयंगु अवस्थाय थुसाया
पूर्वनुस्मृतिया कारणं अनित्ययात खंकाः दीपंकर तथाग-

तया दर्शनया निमित्तय जुखक दनाः गन्धमादानपर्वतय
विज्यानाच्वंह्य दीपंकर तथागतया थासय थयंकः बन ।
तथागतया दर्शन यानाः लिहांवःबलय जंगलया दथुइ
विभिन्न हित्वक जन्मतयगु आक्रमणं उह्य थुसाया जीवन
लीला समाप्त जुल ।

थुखे पण्डित ब्राह्मणया थुसायात मामां वःबलय वहे
जंगलय वैचय्या द्वै व वैचुगु न्यकु खेंसेलि जिह्य थुसा थव
हे छः धकाः उगु वैचय्य फुकं मुनाः खुसिसिथय हयाः
द्वैचिनाः उकिया छःने फियागु चैत्य दयेकाः शोकविह्वल
जुयेकाः लचित्यंकं पूजा अर्चना यानाच्वन । थुकथं पूजा
यानाच्वैच्यं उगु चैत्य आश्रयरूपं रत्नचैत्यय हिल
(परिणत जुल) । थव खनाः ब्राह्मण अद्भुत आश्रयं
चायाः भयसीत जुयेकाः इथासं हथासं दीपंकर तथागत-
यायाय वनाः फुकं खै विनितयात । दीपंकर तथाः त
नं छवं फुकं न्यनाः मुसुहुं न्हिलाः उगु रत्नचैत्य दुथाय
थयंकःविज्यात ।

दीपंकर तथागतं उगु रत्नचैत्यया अवलोकन यानाः
उम्ह थुसाया भहिमाया व्याख्या विस्तारित यानाः रत्न-
मय नीलथुसाया अविद्यात यात्ताविद्यात । थुलि
द्वैसेलि पण्डित ब्राह्मणयात बोधयानाः उम्ह रत्नमय नील
थुसाया प्रतिवर्ष जावायायेगु परम्परा नं न्हथाकाविज्यात ।
लिपा वथाः थवहे परम्परायात सप्तबुद्धसहित शाश्व
मुनि तथागतं तक नं उगु यात्तात न्ह्याकावन धकाः नं
धयातःगु दु ।

शाश्वमुनि तथागतया परिनिर्वाणं लिपा वनाः
मिन्हसंघय कलह पिदन गुगु कारणं यानाः मिन्हसंघ थीथी
निनायय कुचादल । अनेलि अगोक महाराजाया मृत्युं
लिपा धार्मिक अस्तिरतां पायकाल । अनंवयाः इ० पू०
१२४ ताकय ब्राह्मणवादी पुष्पमित्रं राजससा यःगु एक्जाय

कथाः पूर्व बौद्धतय्त यःगु कव्जाय् कप्राः स्वायेगु
पालेगु आदि यानावंगु खनेदु ।

थुलिजक मखु सुं नं बौद्धयागु छद्यं ध्यनाहल धाःसा
सच्छ दीनार सिरपाः विवेगु घोषणातक नं यानाः जाति-
भेदयात महत्व बियाः ब्राह्मणधर्मया उत्थान यायेत
गाकं तिबः व्यूवन । थुयाय् थीयो वेद पुराण आदि
आपालं संशोधन संरचना आदिया नापनापं यक्ष
प्रथया नं विकास जुजुंवन गुगु कम गुप्तकालतक नं
न्हच्यज्यानाच्वंगु खने दःवः ।

थुक्थं भारतया बुद्धधर्मय् हाकु सुपाँय् वयाः बौद्ध-
गतिविधिइ अवरोध जुल । बौद्धाचार्यपि विस्थापित जुये
माल । उजाःगु स्थिर्ति यानाः उह्य रत्नमय नील थुसायात
सुरक्षा यानातये थाकुल । लिपा वःपि विभिन्न शासकतय्गु
धार्मिक नीतिइ समानता मदुगु कारणं यानाः नील
थुसायात सुरक्षापूर्वक माहासांघिक परम्पराया आचार्य-
पिसं नेषाः ध्यंकः वल धकाः धयातःगु दु ।

उगु समय् प्रसिद्धि प्राप्त आचार्यपिनिगु स्थलया
रूपय् दयाच्वंगु पिबिहारय् उह्य रत्नमय नील थुसायात
सुरक्षापूर्वक प्रतिस्थापित धायेहल । उह्य थुसा प्रति-
स्थापित जुसानिते विहारया प्रसिद्धि नं ज्ञन ज्ञन च्वन्हात ।
विहारया गतिविधिइ नं तीक्रता पिब्वल । उह्य रत्नमय
नीलथुसाया प्रभावं नयेगु त्वनेगु समस्या पूर्णरूपं मद-
यावन तन्वन्यर्या नं अभिवृद्धि जुजुंवन । रहस्यपूजा आजा
नियमितरूपं जुयावन । विहारया आचार्यपि नं वज्र्यानी
बुद्धधर्मदर्शन पूजाक्रिया आदिइ सक्षम व सफल जुजुं-
वसेलि उकिया प्रसिद्धि प्यव्यरं न्यन गुगु कारणं नगुः
मूपिसं कुत्सित जाल वयाः उम्ह रत्नमय नीलथुसायात
प्रपहरण चायेत सफल जुल । अले उगु पिबहाः भःभः
धाल । अनया आचार्यपि उखेथुखे विस्थापित जुजुं वन

धयागु बुहापाकापिनिपाखे न्यने मदुगु नं मजु ।

थन न्हच्यव्ययागु न्हच्यहैत यथार्थताया दुने तयाः
दुवालाः परीक्षण याये बाकिदनि । थन न्यनेकनेया
आधारय् जक न्हच्यव्ययागु खः ।

लुमके बहःजू शुगु मूल विहारया आचार्यपि फुहं
हे उगु विहार अर्यात् पिबहालं वःपि खः धायेगुलिइ प्रश्न
चिन्ह अन विहारया परम्परां थनाव्यूगु दु ।

थुगु परम्पराया दुने मिडा व्ययेवलय् यचुक सी
दःवः । कुमारीकवःयापिनिगु गुह्येश्वरीदेवी पीठ खःसा
आगंकवःयापिनिसं भद्रकालीयात पीठया रूपय् हनावया-
च्वंगु दु । अये हे तुं मोहनिया चालं व्यवकायेगुलिइ नं
आगंकवःया लाय्कूचालंयात हे हनावयाच्वना सा कुमारी-
कवःयापिसं असंचालंयात मानय् यानावयाच्वंगु दु ।
थयेतुं लुकुमाःदःयःया पूजा दिशपूजा आदि अलग हे
च्वनाः हनावयाच्वंगु दु गुगु मूबहाःया गौरवता
सद्यकुमारीया विशेषता धयागु च्वसुइ च्वये धुंगु दु ।

न्हच्यायेसां थजु थन जिगु विचारय् न्हापा हे मूल श्री
महाविहार मूबहाःया नामं प्रतिस्थापित जुयाच्वने
धुंकूगु खनेदःवः । अने लिपा पिबहाःया अवतानं छुं
समूह (यलय् वनाः पिबहाःया नामं हे विहार स्थापना
यानाच्वंगु दु गुगु आःतक नं यलय् दनि ।)
थुगु विहारय् वयाः कुमारीया स्थापना आगंकवः व
कुमारीकवः ॥जुयाः विहारया सर्वसंघनापं नापं विश्व
परम्परा ज्वनाः नं छगू हे समूह जुयाः छम्ह हे दाजु किजा
जुयाः न्हच्यज्यानाच्वंगु विहारया परम्परां उलाव्यूगु दु ।

थुजाःगु आदर्शमय गौरवमय अनुकरणीय परम्परा
थुगु शताव्दीया दुने वयाः खायूगु, फाकुगु, न्याजुगु
परम्परायात व्यलंकल थुगु दुमरिया खौ थौ वयाः
विहारय् गुगु अवनति थाय् काःवयाच्वंगु दु । विहारया

स्वरूप परम्परा स्थिति रीति फुकंकुकं ज्याखेत पकुपकु-
चिना: व छवा: व छवा: मदयावनाच्चंगु दु । थुगु स्थिति-
यात खना: विहारवासीपिनि नं गाकं चिन्तां थायकाकां-
वयाच्चंगु दु तर स्थिति, वातावरणया प्रनूकूलता धा:सा
दुगु मखु । अथे ज्याः हे विवस्ताय दुनाः 'जूजूगु स्वये
दुगु मखु । अथे ज्याः हे विवस्ताय दुनाः

'धकाः धायेमालावयाच्चंगु दु । थुगु मूवहाः
जक मखु यं पल खपया आपालं बहाःबहित नं थुगु हे
स्थितिइ इवातां दनाच्चंगु दु । अथे जूयानिति थव बीशों
शताब्दीं जवनावःगु उपहार धकाः करं हे धायेमाः थे
दुगु मखु । अथे ज्याः हे विवस्ताय दुनाः

भिक्षुपित पितिनेगु सजाय

-भिक्षु अश्वघोष

भगवान् बुद्धं न्हचावले न्हचाथासं मैत्री व करुणांजक ज्या काइगु खः,
मेपित उपकार याइगु खः धकाः थुइकाच्चवने मजित । तालय् मलाःपित माःगु
सजायं वियाः तालिम याये माःगु खँ नं बुद्धया ज्याखं थुइका काये माः । तालय्
मलाःपि भिक्षुतप्त पितिनाः बुद्धं तालिम याःगु खँ लुमंके बहः जुउ ।

छन्ह यशोज धयाम्ह छम्ह भिक्षु बुद्धया गुनं प्रभावित ज्याः प्रवजित
जुउपि न्यासःम्ह गांयापि भिक्षुत ब्वनाः बुद्ध विज्यानाच्चंगु जेतवनारामय् वल ।
गामाःभिक्षुत थःपि च्वनेगु थाय् मिलय् यानाच्चंच्चं कालाकुल हालाः खँहानाच्चन ।
शान्तमय वातावरण हे भंग जुइक वेसोमतिकथं हालाच्चंगु तायाः भगवानं
आनन्दयाके इपि सु धकाः न्यनास्वःबलय् इपि भगवान्यागु दर्शन यायेत हे वःपि
खः धकाः आनन्दं धासेलि तालिम मजुउपि थःगु चर्या म्हमसिउनिपि इमित
पितिनाछ्व धकाः उजं वियाबिज्यात । यशोज भिक्षु इपि फुक भिक्षुपित ब्वनाः
अनं तापावक दग्गुमुदा धयागु जंगलय् यंकाः बलचारवयाः अन हे तयाबियाकथं
थुइकाविल कि थाय् स्वयाः सुकं च्वने समेके माः । यशोजया खँयात थुइकाः इपि
भिक्षुपिसं संयमित ज्याः ध्यानभावना यानाः थःगु बानि भिकल । थव खँ सियाः
बुद्ध थःहे इमिथाय् विज्यानाः दर्शन वियाबिज्यात । बुद्धया थव करुणायुक्त व्यवहार
खनाः इपि लयतायाः बुद्धया शरणय् थुलं च्वन । थव बुद्धया तालिमया प्रक्रिया
खः ।

श्रोतापन्नया विशेषता

- ज्ञानवज्र वज्राचार्य
प. स. को.

तथागतया मुतुं पिहांवःगु अपृत्-वचन-
पथव्या एक रजेन, समग्रस गमनेन वा ।
सब्ब लोकाधिपत्त्वेन, सोतापत्तिकलं वरं ॥

अर्थः— “इति पृथ्वीया अधिपति ज्वीगु स्वयांतं स्वर्ग-
लोकम् वनेगु स्वयांतं, सारा विश्वया मालिक ज्वीगु स्वयां
नं, श्रोतापन्न कल- प्राप्त यायेगु उत्तम ।

बुद्ध-धर्म्य स्वंगु शास । क्यनातःगु दु ।

१) परियत्तिशासन, २) प्रतिवत्तिशासन, ३) परिवेद-
शासन । परियत्तिशासन धयागु- सम्पूर्ण बुद्ध-वचन वा
विपिटक अध्ययन यायेगु खः ।

प्रतिपत्तिशासन धयागु-ध्ववहार्य छ्यलाः आचरण
यायेगु खः ।

प्रतिवेदशासन धयागु-अभ्यास यायां मार्ग-फल लाभ
यानाः निरणि साक्षात्कार यायेगु खः । ज्ञान स्वंगु कथं
प्राप्त यानाकाये ज्यू ।

१) श्रुतमयप्रज्ञा-विद्वान् पिनिगु खेन्ननाः दंगु प्रज्ञा ।
२) चिन्तनमयप्रज्ञा-न्यनायेन चिन्तन यानाः इवीका-
कायेगु प्रज्ञा ।

३) भावनामयप्रज्ञा-अनुभव व अभ्यास यानाः दंगु-
प्रज्ञा ।

“प्रज्ञा दयेकेत यक्त अःखः सयेकेमाः धयागु मदु ।
सःपि नाप संगत यानाः, बाखं न्यनाः छलफल यानाः
सयेकाः सीका प्रज्ञा दयेके कु ।

उदाहरणया निति बुद्धकानीन घटना छांगु न्यथयने-
“श्रावस्तिइ-दानीमह सांडु छम्ह दु । व सांडु-प्रवायपिन्त
दानवियाः उपकार याइमह जूगुलि व साहुया नां अनाय-
पिण्डिक जुल । व सांडु बुद्धया-संगतय् लासेलि बुद्ध-धर्म
प्रचार ज्वीगु ज्याय् खाहालि विल । न्येयंगु करोड दां खर्च
यानाः जेतवन-विहार दयेकाविल । बरोबर भगवान् बुद्ध
थःगु छेय् विज्याकाः भोजन याकाः बाखं न्यनीम्ह
ज्युयाच्वन तर थः काय् छम्ह तालय् मलाःगुलि साहुया
मनय् साप दुःख ताः । छम्ह भोजन यानाः नुडुहुं वःम्ह-
कायम्हसित सःताः धाल- “बाबु ! ज्वीगु छेय् - भगवान्
बुद्ध विज्यानाच्चंगु दु, नमस्कार छकःला याः हुं । छेय् धर्मक
विज्यानाः वसपोलं बाखं कनाच्वन, बाखं-छकःला
न्यनांगा हुं ।”

“जि बुद्धयाय् वने मदु । वयागु बाखं- न्यन कि
जिमि यस्ये ज्वी मदेका । जिमि पासापि फुक्क तोते
मालीका । युजोगु ल्यायम्हया बखतय् मोज मयाःसा
गुबलय् यायेगु । बुद्धयाय् वनकि पुलि चुयाः वन्दना
याये माली, कयकुनाच्वनेमाः । वयागु बाखं न्यनकि व
याये मज्यू थ्व याये मज्यू धाइ । अन वनकि वन्दनय
च्वं वनेगु थें ज्वी ।”

काय् छम्ह थम्ह धयायेन मदयाः साहुया साप पीर ।
छम्हया खें खः । उपोत्तय वत च्वने छम्ह न्हाः काय्यात
सःताः धाल- “ बाबु उन्त छगु धाये, कह्यू जेतवन

विहारय वनाः अष्टशील कथाः वत च्वनावल धाःसा
छन्त दोछि दां बिड ।”

कायम्हस्यां धाल- वाः, धात्वे दोछि दां बीगु खःला ?

साहुं धाल- “सत्यनं दोछि दां बीगु जुल । छ कहृय्

अष्टशील कथाः बांलाक पालन यानाः वा ।

कायम्हस्या मतिइ ‘दोछि दां दुसा ला मोज का’धाल ।

कहृय्कुंहु ह्लापां जेतवन विहारय् वन । मेषि

उपासक, उपसिकापिनि इवलय् च्वनाः अष्टशील कथाः
सुंक च्वच्वन । वयागु लागी त्रि साप ताहाकः थे च्वन ।
बहनी छेय् लिहां मवसे-विहारय् तुं द्यन । वयात चा
साप ताहाकः थे जुल । व धर्म संक्षय् जुयाः अद्वा तयाः
शील पालन याःम्ह मखु । दोछि दां कायेगु लोखं जक
विहारय् वंम्ह । ध्यद्वा याकनं कायेगु कल्पना ग्रुनि धया
न्हयः मवल । न्हयः मवःबलय् चा ताहाकः ज्वां । स्वाभा-
विक हे जुल । व दिक्क वाल । गुबलय् द्याः तुइगु श्राः
तकं खा हालामहःनि, धिक्कार का याकनं ध्यद्वा काःबने
माल धयां ।

पलख लिपा द्या हालाहःबलय् तिनि वया भतीचा
मन च्वन । नसंचा इलय् छेय् स्वयाः ब्वात ।

उसे साहुया “नि काय् गुबलयनं बांलानामच्वंम्ह
नये पित्याकाः वड । वयेव नकेमाः” धकाः ज्वरय् यानाः
नयेगु ठीक यानात्स ।

कायम्ह च्वंकः वल । अवम्हस्यां- “बाबु ! नये
पित्यात ज्वी ननि न” धाःबलय् कायम्हस्यांधाल- “जि नये
मखुनि, दोछि दां नि हिं । अलेतिनि नयेका ।” “ध्यद्वा
गन बनी ननि न” धकाः गौम्हस्यां धाल नं व मानय् मजू ।

साहुं कायम्हसित दोछि दां बिल, कायम्ह लय्
लय् तातां ध्यद्वा ज्वनाः पिहां वन ।

साहुया मतिइ वन कि काय्या दृष्टि तमप्यनि । वयागु
दृष्टि तप्यन्केत भगवान् बुद्धयायाय् बाखं च्वंके छवयेम नि ।
थथे मतिइ तयाः गुलिचां मदुवं कायम्ह सःताः धाल-

“बाबु ? छन्त हाँ दोछि दां बी, बुद्धयायाय् वनाः
बाखं न्यनावा ।”

कायम्हस्यां धाल- “बाखं न्यनावा धाःसा दोछि
दां बीगु खःला ?”

अवम्हस्यां धाल- “छन्त उकुन्तु नं ध्यद्वा विया, श्राः नं
बाखं न्यनाः जितः नं कंवल धाःसा पवका दोछि दां
बी ।”

कायम्ह दोछि दां कायेगु आशां बाखं च्वंवन ।

भगवान् बुद्धं बाखं कनाविज्यानाच्वन । आपालं मनूत
बाखं च्वंच्वंपि दु ।

थौं अनायविणिडक साहुया काय् ध्यद्वाया लोभं बाखं
च्वंविच्वंगु धकाः भगवान् बुद्धं सिल । अप्सां वयागु दृष्टि
ज्वायाथे बेमकोल । बाखं च्वने मत्यः धाइम्ह अवेला
मजुल । थौं वयागु दृष्टि तप्यनिगु बाखं कनेमाः, न्हापां
वं छुहे मथूगु थाकुगु बाखं कनाविज्यात ।

साहुया काय्या ध्यान विया: बाखं च्वनाच्वन तर
बाखं छति मयू । “बुद्धं साप बांलाक बाखं कनीम्ह
धाःगु, मखु खनीका । बांलाक बाखं कने हे मसः । च्वनि-
पिसं श्वीक कंसा धकाः बाखं कने सःम्ह धाइ । धिक्कार,
बाखं च्वनाः छेय् बाःयात कं वने माःगु । थूगु छुं
मखु । दोछि दां काये खनी मखुत । “हाँ विचार यात-
जिगु मन ध्यद्वाय् जक वंगुलि नं बाखं मथुल ला धयाथे ।
अले वं ध्यद्वाय् मन मठोसे एकचित्त यानाः बाखं च्वना-
च्वंबलय् बुद्धं श्वीक कनाविज्यात-

“मां दौ धयापि महाब्रह्मा खः । मां-अबुं मचाबलय् थः
काय- महयायपिन्त दुःखसिया: ब्वलंकातल ।

मां-बौया खैं मन्यंपि मस्त तालय्लाइ मखु, छाय-
धाःसा मां-अबुया आशीर्वाद नं दैमखु । मां-अबुया खैं
न्यंसा नयेगु त्वनेगु माःमाःगु खर्वं नं बी ।

थुकथं बाखं कनाहःबलय् वया मतिइ वन, “बुद्धं

थौं धाःसा जितः हे बाखं कना हःगु थें च्वंजिगु खैं फुकं
बुद्धं स्यू खनी । खं नं खः जि मां-अबुया खैं मन्यना ।
उकिं जितः इमि मयः । जितः खर्वं नं मध्यू । थथे बाखं
छकः न्यनेवलय् दां व्यू । अटशील पालन यानावये-
बलय् दोछि दां व्यू धासेलि न्हचाबले विहारय् वनाः
बाखं न्यनाथें जिगु चाला बांलाःसा, मखुपि नापं मजूसा
ला जिहे ज्यूनि । जितः माकव धयबा बिहे बीनि ।
वयागु बेकवःगु दृष्टि तप्यन । बाखं बवचाल । व बुद्धया
न्हचःने वनाः वन्दना यानाः फेतुत ।

बुद्धं न्यनाबिज्यात-महाजन पुत्र ! थौं आपुलुखं-
थन ले ? महं फु मखुला ?”

वं धाल—“भन्ते ? न्हापा जिगु दृष्टि बेकोया-
च्वंगुलि छःपिथाय् मवयागु । आः ठीक जूल । जि ला
छःपिनिगु बाखं न्यने मज्यू धकाः च्वनागु । जिमि
पासापि मखुपि लानाः जि नं अथे जूल । क्षमा यानाबिज्याहुँ ।

आः जि याकःचा छेय् वनेमखु । छःपि नं द्वना
यंकेगु, बिज्याहुँ ।

भगवान् बुद्ध वनापं बिज्यात । अनाथपिण्डिक साहुं
तापाकंनिसे भगवान् बुद्धयात ल्यूल्यू तयाः वयःच्वंम्ह

काय्यात खनाः लय्लय्ताल । अय्सा मतिइ तल,
थौं दोछि दां बुद्धया न्हचःने हे जिमि काय्यात बीगु ।”

थुखे काय्म्हस्यां मतिइ तल । थौं जिमि बाःनं
बुद्धया न्हचःने दां मध्यू सां ज्यू ।”

भगवान् बुद्धनापं द्वनाः काय्म्ह छेय् थ्यन । साहुं
तथागतयात माःगु सत्कार याये धुंकाः दोछि दां प्वः
ज्वनाः काय्म्हसित बी धकाः वःबलय् काय्म्हसितं
धाल—

“बा ! आः धन्दा काये स्वाल । न्हापा थें ज्वो
मखुत । बाःनं धाःथें द्वने । ममिमिनाप भुलय् ज्वी
मखुत ।

बुद्धं आज्ञा जुपाबिज्यात- ‘अव् गृहपति ! आः छं
काय्या प्रति छुं चिन्ता काये स्वाल । वं थ्व पृथ्वीया
अधिपति ज्वीगु स्वयां नं, स्वर्गलोकय् वनेगु स्वयां नं
सारा विश्वया मालिक जुयाच्वनेगु स्वयां नं उत्तमगु श्रोता-
पन्न फल प्राप्त याये धुंकल ।” थुलि खैं न्यनाः साधु-
साधु वयाः साधुकार वियाः वन्दना यानाः मन याउंसे
द्वंकाच्वन ।

लोकनीति

१. प्रार्थना या तर अयोग्य वस्तुयात प्रार्थना याये मते । मनय् चिन्तना या तर अयोग्य कारणया
चिन्तना याये मते । धर्मया खंय् जक बांलाक चिन्तना या ताकि अगूल्य ईयात व्यर्थय् सितिकं
छ्वये मते ।

२. चानय् न्ह्यःमवःह्यसिगु लागो चा ताहाः थें ताइ । त्यानुइधुंकुउह्यसित छगु योजनजक नं ताहाः
चाइ । थथे हे सत्पुरुषपिनि धर्मयात मथुउह्य मूर्खयात संसार अर्थात् जीवन हे ताहाः थें ताइ ।

स्वयम्भूमहाचैत्यया देन

—पं. हेमराज शाक्य

विशाल भारत व महान देश चीनया दथुइ चंगु
अत्युच्च च्वापुगुद्या वसं बास यानाच्वंगु जम्बुदीपया मूल
पुण्यभूमि सुन्दर, शान्त पवित्रगु नेपाःदे खः। अहे नेपाः
देया केन्द्रवर्ती हृदयज्ञम स्थल प्यव्यरसं तत् जाःगु
ऐतिहासिक वन, जंगल, पहाड़ चाःहुलाच्वंगु, काठमाण्डु
उपत्यकाया श्री शोभा जुयाच्वंगु ज्योतिहृषि श्री स्वयम्भू
महाचैत्य जुल। थुकिया महिमा अपार व अद्वितीय खः।
स्वयम्भूमहाचैत्यया दर्शन अनमोल व दुर्लभ खः। उकिं
शिखी, विश्वभू, ककुच्छन्द, कनकमुनि, काश्यप एवं शाक्य-
मुनि गौतम थे जाःपि मानववृद्धपिसं थःयःगु पर्यायस
सुन्दर उपत्यकाया सद्भर्मयावाया सन्दर्भय वसपोल श्री
स्वयम्भूमहाचैत्यया दर्शन व पूजन यानाः अनेलि निर्वाण
जुयावन। अहे कारणं थौतकं श्री स्वयम्भूमहाचैत्य
मानवसम्मता व संस्कृतिया ओत जुयां नं जीवित बुद्ध,
धर्म व संघया छगु ज्वलन्त उदाहरण व महान् दिव्यप्रतीक
एवं जीगु न्हाःने युग्युगंनिसं साक्षिया रूपय सुत्रतिठित
जुयाच्वंगु जुल।

फलस्वरूप 'स्वयम्भू, छगु विश्वय नांदिंगु तीवंस्थल
जुल। चीबाहाः, देवः व विहार गुम्बातयगु उद्गमस्थल
बनय जुल। आवक, महायान व वज्रयानेया छगु विवेणी
जुल। बौद्ध व हिन्दूवर्मावलम्बीतयगु निर्मित धार्मिक
सहिष्णुताया छगु महान् पवित्र स्थान बनय जुल। एवं

सकसिंगु लागी धार्मिक सामञ्जस्यया निर्मित छगु उदा-
हरणया लागी साज्जागु धर्मभूमि बनय जुल। स्वयम्भू थःगु
पहःयागु विशुद्ध नेपाली शंलीयुक्त छगु प्रसिद्ध ऐतिहासिक
स्मारक बनय जुल। सृष्टिकालयागु गर्भ दयाच्वंगु अर्द्ध
गोलावृत्त छगु अनुपम चैत्य सिद्ध जुल गुकिं यानाः
मानवसम्मता व संस्कृतिया प्राचीनता अध्ययन व अनुस-
न्धान याइपि पुरातत्वान्वेषकतयगु निर्मित आशाकेन्द्र बनय
जुल गन कि अनेक धार्मिक उत्सव, रीतिविति, गुथि
न्याप्रेकःवडिगु छगु उत्सवकेन्द्र जुल। एवं प्रकारं विभिन्न
इलय - ध्यलय प्राचीनकालंनिसं विद्वान् ग्राचार्य निक्षिपिसं
प्रशंसा यानावयाच्वंगु धर्ममूलक भूमि बनय जुल। थुलि-
जक मखु स्वयम्भू शान्तिपुरमहाविहारय नेपाःया बुद्धधर्म
अध्ययनया लागी केन्द्रीय स्थल जुयावने धुक्कालिं शिक्षा-
मूलक भूमि नं जुल। विभिन्न देवदेवीपिंगु अनगिन्तो
मूलित जमधट जुयाच्वंगु कलाकेन्द्र स्थान बनय जुल।
यत हे अनेक पुण्यकर्म व साधनादि योगभावताय चतनेगु
तयोभूमि बनय जुल। शान्त व सुरक्षाया छगु आश्रय-
स्थान जुयाःनं दर्शन व चिन्तनया छगु मुहान बनय जुल।

छगु शब्दं धायेणु खः धयागु जूसा पूर्वजिगत्या छगु
खुला संप्रहालय बनय जुल। सदा दर्शनीय अखण्डज्योति-
या छगु आलोकभूमि हे बनय जुल।

इतिहास साक्षि दु, स्वयम्भूया अस्तित्वय सुनान

गनं ग्रारोप पुरय् यथे फइमखु । वसयोजया दिव्यानुभावं
थन बुद्ध, धर्म व संघया ज्योति च्याना हे चक्रनिः ।

युजाःगु गौरवसय अत्यन्त महत्पूर्णं प्रसिद्धं प्राप्तं
अनुपमं श्री स्वयम्भूमहाचेत्यया दशनं, स्पर्शनं एवं
विन्ननं तथा अध्ययनया लागी युग्मयनिसे देशदेशान्तरं
विविव विद्वान्, आचार्यं, मिश्रं एवं अद्वालु भक्तजनां
अतिथिगणं पि वयाच्चन । इर्मध्यय् गुनिसिनं थन हे
अत्रेक धर्म कीर्ति तशक्तन, गुलिसिनं आजीवन थन हे
च्चनावन । थवहे पुचलय् वर्तमान मित्राष्ट्रया शाही-
अतिथि महानुभाव राष्ट्रपति, उपराष्ट्रपति एवं मन्त्रिगण,
कूटनंतिक तथा विद्वान् पर्यटक आदिपिसं नं इलय्-
ध्यलय् स्वयम्भूया दशनं व पूजनं तथा निरेक्षण यासे
उचित संमान यानावयाच्चंगु सकसिनं सियावयाच्चंगु हे
दु, खनाच्चंगु हे दु । थुगु थासं थुगु किसिमं परंपरागत
विश्वबन्धुत्व स्थापना जुङु वयाच्चन । अज्ज थव थाय-

पुरातत्त्व, इतिहास, धर्म, संस्कृति व कलाचिपयय्
अभिश्चि दुर्वि विद्वान् पिंगु लागी ग्रध्ययन अनुसन्धानार्थ
छगू सजीव संगहालय तुलय जुपाच्चंगु दु ।

तेपाया संतुर्ण बौद्धविद्वार, तीर्ण, गुम्बा एवं लाठि,
ननि, चुक, गलिन व पर्वत- पर्वतय, प्रस्थापित चेत्यया
विकासक्रम हे वसयोल श्री स्वयम्भूमहाचेत्ययागु अनुरूपं
हे खः । थवहे श्री स्वयम्भूमहाचेत्यया आदर्शं, गुग्रतिया
ध्यानं आकर्षित जुपाः स्वानीत्र अद्वालु भक्तजनपिसं
थःथःपिसं दान-शील अद्वा-भक्ति अनुसारं इलय व्यलय-
उपयुक्त स्थान- स्थानान्तरय, वसयोल पञ्चबुद्धात्मक
श्री स्वयम्भू धर्मवातुशा प्रतिनिधिःत्र स्वयम्भूचेत्य, धातु-
चेत्य, परिमोगचेत्य एवं उद्देश्यवेत्य स्थापना यानावया-
च्चंगु थव स्थिति बन्देज बौद्धितिहासया परंपरा कथं यःगु
हे भहत्त्व दु, गौरव दु ।

वा रे छज्ञाः

-लक्ष्मी श्रेष्ठ

प्रेमभाव क्यनेत, करणा तयेत हाकनं
वा रे छज्ञाः ।

हे ज्ञानी, ध्यानी पंचशीलया धनी
प्राणीपित अनुतपान बोधज्ञान विपावंह्य
प्राणीत सकले छहु हे धाइहु
भेदभाव मतइहु
विश्वया जति जुयाः जः विउम्ह
खिउल थन, जः विइत हाकनं
वा रे छज्ञाः ।

हे धचुहा, पिचुहा, सिचुहा
बोधज्ञान विलिविलि जाःहा
आर्यसत्य थुड्कुउह्य
तथागत भगवन् !
जिमि लै द्वन, लै क्यनेत हाकनं
वा रे छज्ञाः ।

वैज्ञानिक युग कलियुग धाये थे हे
भौतिक युग आध्यात्मिक युग
छु छु युग जाःगु थौया इलय-

नेपालय हनावयाच्चर्विंपि न्याम्ह ध्यानी बुद्धिगु विवरण

प्रस्तोता - राजभक्त श्रेष्ठ

प्रतीक	धर्मचक्र प्रवर्तन यानाचरण्	यः बुद्ध जुडगु योग्य दु धकाः पूर्वीयात साप्रितःग	बुद्ध जुये धुंकाः जगत् य करणा दृष्टि स्वःगु	बुद्ध जुइत ध्यानय चवंगु	मुचिनिःद सिमा कवय चवंचवं- बलय या न्यूहा नागं त्वप्रवःग अमोघसिंह
पञ्चबुद्धया नां	वैरोचन	अशोभ्य	रत्नसम्भव	आमताभ	
मुद्रा	धर्मचक्र (बोध्यङ्क)	सूर्यपश्च	वरद	ध्यान	अभय
च	चक्र	वज्र	रत्न	पदम	विश्ववज्र
वाहन	मिह	किसि	सल	मह्यमा	गरुड
दिशा	मध्यय (गर्भय दुने)	पूर्वय	दक्षिणय	पश्चिमय	उत्तरय
रंग	तुप्रूह्य	वचूह्य	ह्यासुह्य	ह्याउह्य	वाउह्य
तत्त्व	लः	अ काश	पृथ्वी	मि	फ्य
इन्द्रिय	मिखा	नहायप	मह	मे	नहाय
स्वरूप	रूप	विज्ञान	वेदना	संज्ञा	संस्कार
श्रवु	हेमन्त	शिशिर	वसन्त	ग्रीष्म	बर्षा
ई	ब्रह्मसुहृत्तं	सुयय	न्हिनय	न्हिनय	चान्हय
सवाः	चाकुगु	पालगु	चित्तवाः	पाउंगु	खायगु
वर्णाक्षर	'क' वर्ग	'च' वर्ग	'ट' वर्ग	'त' वर्ग	'प' वर्ग
बीजाक्षर	दृँ	हुँ	कँ	हि	ख
उत्पन्न सः	जिनजिक	वज्रघृक्	रत्नघृक्	आरोलिक	प्रज्ञाघृक
कुल	चक्रकुल	वज्रकुल	रत्नकुल	पश्चकुल	कम्फुल
शक्ति	वज्रधातेश्वरी	लोचना (लोचनी)	मामकी	पाण्डुरा (पद्मिनी)	आर्यतारा
काय	समन्तमद	वज्रपाणि	रत्नपाणि	पश्चपाणि	विश्वपाणि
महाय	शीततारा	उप्रतारा	रत्नतारा	हरिततारा	विश्वतारा

ब्राम्हणी हाकनं नापलागु

-भिक्षु अनिरुद्ध

सोमदत्तया मां ब्राम्हणी थःम्ह तनेधुःकूपि भाःत व
काय् हाकनं ल्याहां वल धाःगु समाचार स्यूवलय् लं
सो वनाः छेय् सःताहयाः भोजन याकाः सर्वत आदि
त्वंकाः सानय् यात । ब्राह्मणं प्वाःजायेक नयेतोने धुकाः
लय् दुःख कष्ट सियावःगुलि यानाः स्यावक न्हाःवयेक
छह्यवः नि व्यन । उगु समयय् ब्राह्मणनीनं काय् ह्यसित
न्यन- “प्रिय पुत्र! छिपि थुलिमछि समयतकक गन वनाः
शानन्दपूर्वकं चाह्यू जुयाच्चनागु?” काय् ह्यस्यां धाल-“भो
अनन्त गुण दुहु माता! जिपि काय् बौ नित्यसितं खुरिदत्त
नागराजं नागलोक्य् बोनाय् काविज्यात । अन च्चंच्चनागु
ता दयाः नागलोकय् च्चंच्चने श्रलसि चायाः थन ल्याहां
वयाच्चनागु खः ।” ब्राह्मणनी-“अथे जूझा छिमिसं
नागलोकं छु छगु अनर्ध- अमूल्यगु माणिक्य-रत्न आदि
छु जोना मवयाला ?” सोमदत्त-“ठु हे जोना वैगु मदु ।”
ब्राह्मणनी-“खुरिदत्त नागराजं छिमित छु छगु हे विशेष
अनर्ध अमूल्यगु रत्नादि वियामहःला?” सोमदत्त-“भो
माताजु ! अन्यन्त उपकारीहु जिमि मालिक
जुयाविज्याहा नागराजं झीगु इच्छा दक्षं पूर्ण यानावीगु
समर्थ दुगु चिन्तामणि रत्न’ छगः बाःयात वियाविज्यागु

खः तर बाःनं कयामदी ।”

ब्राह्मणनी- “अपायसकं अमूल्य-अनर्धगु रत्नयात छाय्
छिमि बाःनं कयामदीगु थे ?” सोमदत्त- “बाः लाख्य
मनुष्यलोकय् थ्यनेव प्रव्रजित जू वनेगु हैं । उक्ति जितः
अज्याःगु रत्न आदियागु छु आवश्यकता मदु ।”

काय् ह्यस्यां कंगु खे न्यनाः ब्राह्मणनीया तःसकं
तं पिक्याः धाल- “थुलिमछि समयतकक मचामचापि
काय् ख्याय्पि व्यावकं जिगु छच्चर्य् कोःवीकाः नागलोकय्
च्चनाः मोजवज्जा यानावयाः आः थन वयाः प्रव्रजित जू
वनेगु धकाः धया वलका मखुला वे ?” थुलि धयाः वा
संकीगु चतंकां व्याधाया जंधुलिइ वायाःलि तम्बं धाल-
“नीच-दुष्टहम हे ज्ञाहमग ? प्रव्रजित जूवनेगु धकाः
नागराजं दया-करुणा तयाः वियाविज्याःगु ‘चिन्तामणि
रत्न’ हे मकासे वःह्य, छु कारणं छेय् द्वाहां वयामु?
आः थवें हे जिगु छे प्याहां वनाः छं यत्थाय् च्चनाः
प्रव्रजित जूहैं ।”

व्याधां हेके वे यानाः धाल- “हे मालिकनी ! हृदयय्
छाति हे दासिवयेक तं पिकावेमते, जङ्गलय् दुने झीगु आहार
जुयाच्चंगु पशु पंछी, चलात यको दनि । व्याधायागु ज्या-

यानाः च उभित वासन-पोषण यानातये' थुलि धथाः व
व्याहा न्हापाखे हे तु काय्हूनाप जङ्गलय् द्वाहा वनाः चला
पशुपंचित क्येकाः स्पानाहयाः नयाः जीविका याना-
च्वन ।

उगु समयस दक्षिण समुद्रपाखे छगु जङ्गलय् च्वंहा
गरुड इहस्तां पपू संकूगु फतं समुद्रयागु लः फातय् यानाः
नागतय्गु छ्यनय् वांन्यानाः सालायंकीगु जुयाच्वन ।
लिपायागु समयस पण्डराज ऋषियागु तरिकाअनुसार
नागतय्गु माया ज्ञानयात सीकाकागुलि नागतय्गु न्हिप्य-
पाखे त्वाथं वां न्यानायंकेगु यात । श्व 'लेय' धंगु
जङ्गलय् च्वंहा गरुडं नागयात जोनाकाः बलय् इमिगु जात
व काइदा मस्यूगुलि यानाः नागयागु छंचपाखे वांन्यानाः
समुद्रयागु लः सो-सो वयेक समुद्रं सालायंकाः हिमालय
पर्वतपाखे बोयावनाच्वन । उगु समयस काशी राष्ट्रय्
च्वंहा ब्राह्मण छह्य परिद्राजक ऋषि जुयाः हिमालय
पर्वतपाखे सिमाहःयागु बल्चा छगु दयेकाः वास यानाच्वंगु
जुयाच्वन । थुगु आश्रमया चंकमण यायेगु थासय् वंगल-
सिमा छमा दयाच्वन । परिद्राजक ऋषि न्हिनय्पाखे उगु
वंगलसिमा क्वय् च्वंच्वनीगु जुयाच्वन । गरुड जुलसां व
वंगलसिमाया चं चं बोयाः वनाच्वंबलय् यान्तां
प्यात्तां खायावयाच्वंहा व महानां थः सीगु भयं मुक्त
जीविया लागी वंगलसिमायात नागयागु न्हिप्यनं हितु मनु
हिन । गरुडयागु अत्यन्त महानदु बलं यानाः नां व
वंगलसिमायात हिनातःगु मसियाः आकाशमां बोयाः
वनाच्वंबलय् व वंगलसिमा हांनायं उखडय् जुयाः नागया
न्हिप्यनय् यानावन । गरुडं नागयात लेयां जंगलय् यंकाः
नागयागु प्वाः वःगु त्वाथं फायाः रसजक त्वनाः ह्यजक
समुद्रय् यंकाः कोफाये यंकल । उगु समयस वंगलसिमां
यानाः अत्यन्त तःधंगु सः प्याहां वयाः समुद्रया लखय्

उखेलाः थुखेलाः मदयेक कुरुवन । गरुडं श्व सः
वःगु छु थे धकाः क्वय् सोबलय वंगलसिमा खनाः उगु
वंगल सिमा गत च्वंगु नां लिनाहल ज्वी धकाः बिचाः
यानासोबलय् "श्व वंगलसिमा परिद्राजक ऋषिया
चंकमण याइथाय् बुयावयाच्वंगु खः'" धयागु निश्रय
रूपं सीकल । व वंगलसिमां परिद्राजक ऋषियात अत्यन्त
उपकार जुयाच्वंगु खः । थुगु कारणं यानाः जितः पाप
लात ज्वी धकाः मतिइ ल्वीकाः पश्चात्ताप चायाः थुगु
कारणं परिद्राजक ऋषियात सूचना बियाः क्षमा
फोने माल धकाः कल्पना यानाः थः मानवक छह्यसिगु भेष
क्याः ऋषियायाय् वंगु जुयाच्वन ।

उगु समयस परिद्राजक ऋषि वंगलसिमाया हा लेहे
दनावंथाय् गाः ल्हानाः वै माथं वंकाच्वंगु जुयाच्वन ।
मनुष्यभेष क्यावःह्य गरुडराजं ऋषियात गौरखपूर्वकं
नमस्कार यानाः थःत योग्यगु यासय् च्वनाः छुं मस्यू पह
यानाः न्यनास्त्व एतो ऋषिवर! श्वाः थुगु अवस्थाय् आमु
छःपितं छु यानाच्वनादिज्यानागु?" ऋषि थुकथं लिसः
बिल- "भो दायक महाशयजु! ह्यिगः गरुड छह्यस्तां थः
नयेत नाग छह्यसित यंकाच्वंबलय् नां थःगु ज्यान वचय
यायेया लागी वैगु न्हिप्यनं थन च्वंगु वंगलसिमायात
हिनाः बःकाःसां नं गरुड अत्यन्त बलवानह्य जूगुलि यानाः
वंगलसिमाया हा समेतं उखडय् जुयावंगु मदायेक हे
बोयावन । व हेथाय्यात गाल्हानाः माथं वंकाच्वनागु
खः" ।" गरुडराजं न्यन- "भो ऋषि महाराज ! व गरुड-
यात छुं दोष वै लाकि मदै ?" ऋषिजुं धाल- "भो
दायकजु! व गरुडराजं छुं मस्यूगुलि थन च्वंगु सिमा
लिनायंकेगु चेतना वैके मदुगुलि यानाः गरुडयात दोष
दंसखु ।" अते हानं गरुडराजं न्यन- "भो ऋषिवर !
म थःगु न्हिप्यनं वंगलसिमायात हिनायंकुह्य मागयात छुं

दोष देताले ?” लिसः थुकथं वल- “व नागं नं चंगल-
सिमा स्यंके धकाः थःगु निष्पत्तं हिनायंकूगु मखु, थःगु
आत्मरक्षा यायेया कारणय जक अथे याःगु खः। उर्कि व
नागदात नं छु दोष वी योग्य मजू ।” गरुडं आपह यात-
“भो ऋषि महाराज् !” जि वहे नागदात नयेत यंकाह्य
गरुड खः। छलपोलं विश्वाविज्ञाःगु जिगु प्रशनया उत्तर
न्यनाः जि छलपोल खनाः अत्यन्त प्रसन्न उवी धुत । छल-
पोल थव नागत आपाःदुगु जंगलय् याकःचाजक चवं
च्चनाविज्ञाये माः। जिके नागदमन यायेगु मःव छु
वयेकातयागु दु । थव अत्यन्य अतर्थं मू बंगु मन्त्र खः।
जि थव मन्त्र छलपोलयात गुरुदक्षिणाया रूपप् स्पनाबी,
मन्त्र दान कवयविज्ञाहु ।” ऋषि धाल- “जितः थव
मन्त्रयागु आवश्यकता मदु, छिथः माःगु थासय् ल्याहां
झासै ।” बारंबार आपह याःगुलि यानाः व खनाः करण-
चायाः मंमदु-मंमदु वंगु व मन्त्र दानकयाविज्ञात । गरुड-
राज नं ऋषिजुपात मन्त्र स्पनेकने यानाः उकियात
माःगु जडिबुटि समेतं कनाबी धुकाः थः प्रसन्नलूपं थः
च्चंचलनागु जंगलय् तु ल्याहां बंगु जुल ।

उगु समयस बाराणसी राष्ट्रय् चवंशु ब्राह्मण छह
थःके दां काये माःपि साहुतर्ते बारंबार ताकिता याःवःगु
सः न्यनां व्यनेमक्याः मतिइ तल- “जि थव तंसारय्
मनुष्ठलोकय् चवंचलनां छुयाय्, चवंचलनां छु आवश्यक
मन्त्र । बह जंगलय् द्वाहां वनाः याकःचा हे जक चवनाः
सिनावने दःसा बेश जू ।” अले व छे प्याहां वयाः जंगलय्
याकःचाजक चवंचलन्य परिचाजक ऋषिया आवश्य थ्यंकः
वयाः वंगु सेवा सत्कार यायेगु ज्या यानाः समय वितय्
यानाचंगु जुयाच्चवन । छुव्या दिनत जुलसां परिचाजक
ऋषिजु थव ब्राह्मण जितः आपालं सेवा उत्कार यात ।
गरुडराजं जितः वियावहू दिव्य मन्त्र थव ब्राह्मणयात
स्पनाबीमाल ।” थुलि कलनाः यायेधुकाः ब्राह्मणयात सःताः
धंविज्ञात- “हे सेवक ब्राह्मण ! जि नागदमन याये फु ।

मन्त्र छगु सयेकातयागु दु । व मन्त्र छन्त जि स्यना बी ।
सयेका का ।” ब्राह्मण धाल- “ भो ऋषिजु ! जितः
ब्राह्मण मन्त्रयागु छु आवश्यकता मदु ।” बारंबार प्रतिभेष
याःसां तवि अःयत कहगावान्ह्य ऋषिजु व सेवक
ब्राह्मणयात स्पनेकनेजक यानाव्यूगु मखु उकियात
माःमाःगु जडिबुटिनायं व्याकु द्वाहीके फयेक स्पनाः
कनाविज्ञात ।

भरोसा काये बहःगु शिल्प - प्रज्ञा प्राप्त यानाकाःह्य
ब्राह्मण निन्हु प्यन्हु दयावयेव व संत्रय जुल- “जितः
जोविका याये बहःगु मन्त्र प्राप्त जुल ।” अले व थुकथं
विनित्यात- “भो परिचाजक ऋषि महाराज ! थन जितः
दात रोग उत्तरन्न जुःवःगुत शइर्य वनाः वातः
याःवेगु इच्छा जुयावल । जितः थन वेगु अनुमति-
विष्वाविज्ञाहु ।” ऋषे प्याराजं आमुति बीकाः
अरञ्जाथत्रं प्याहां वयाः व जमुगु द्वुतिवय् थ्यंकाः उगु
नागदमन यायेगु मन्त्र छ्वैच्च वनाच्चवन ।

उगु समयस भूरिदित नागराजया दासदासी जुयाचंविं
दोछिति नागत व नागकम्पत न्हापा छकः नागराजं
ब्राह्मणयात बीत्वंगु वित्तामणि रत्न नागोनं जोनावयाः
जमुना खुतिया तिरय् किंदू छद्वै द्यात्ते तयाः उकियागु
प्रकाशय् चच्छ यंकं लखय् ह्विताः अहणोदय जुयावया-
चंगु व्यवतय् थःथःगु तिसावसतं ती धुकाः चित्तामणि
रत्नया छवाःवेरं चवनाः उकियागु अनुमत वयनाचंगु
जुयाच्चवन । ब्राह्मणं थस्हं सयेकावःगु उगु मन्त्र छ्वैच्च
वयाच्चंचल उगु थासय् थ्यंकः वल । अले अन मुत्राचंविं
नागत व नागकम्पतर्ते उगु मन्त्र छ्वनावयाचंगु तयाः
उहु वयाच्चंह्य गरुड हे खः धकाः संत्रयत्रुयाः इनिगु
विमिते तिति स्वानावयाः अत्यन्त चप्तीत जुयाः
अन चंगु वित्तामणि रत्न हे कवायेकु होत मरयेन
सकले ब्राह्मित जुइक व्यायाः नागोन् द्यितिंगु
जुल ।

कवैय् छ्वां वः स्वये पञ्जः थें च्वं

-रामकृष्ण दुवा:

कवैय् छ्वां वः स्वये पञ्जः थें च्वं
 लिगि लिगि मह्य् उगु शक्ति खना:
 चुतु चुलाःसां देगः तंच्वन
 शीलं नृगलय् भाव थना: ।
 खः छ वहे खः गुम्हस्पां वःत
 थः थें च्वंक क्यना बीत छं
 शाक्यमुनि ए भगवत् थौं छ
 भिगु पलाः लेय् तयेकल छं ।
 उगु थाय् खः गन जः मदु गबले
 कां थें खिउँकाः ज्वीमाःथाय्
 पुलूपुलुजक हे जूसां अन छं
 बुद्धमतं खयेकाविल छं ।

वहे पवित्रगु भाव ज्वना: थौं
 मर्म इवय् विकाच्वन छं
 उगु हे स्यालं तीकाः छं थौं
 जगतय् छिक पलाः तल छं ।
 धर्म इवय्पिल कर्म हवयेकल
 शून्य फसय् थः द्वयेकल छं
 जीवन उखेलाः थुखेलाः जूसां
 थःत थम्हं ची सयेकल छं ।
 हिव हिव कीकल दुःखया कःति
 गुइं गुइं नीकल थःगु मनय्
 आविर छं लुइकां तुं त्वःतल
 उच्च पवित्रगु भाव मनय् ।

बिचाःहायेका !

आनन्दकुटी विहारगुठी व आनन्दकुटी दायकसभाया सक्रिय व
 वरिष्ठ सदस्य वेखारत्न शिखाकार मर्त्यवं मदुगुलिइ वय्कःया निवणि-
 प्राप्तिया कामना यासे वय्कःया दुःखंवयंपि जःपिनिप्रति समवेदना वंकाःलि
 बिचाःहायेका ।

आनन्दकुटी विहारगुठी आनन्दकुटी दायकसभा

माःबूगु शान्तिया नुगः

- प्रतिसरा मानन्धर

जि वन्दना याना -

चाकःठि लित्तुलिनाच्चंगु मिखातय ल्हातःने -

माने चाःहीका -

धर्मया ढोंगयात अर्ज तिवः बीत ।

युवलय् हे -

तापाक क गनं निगः मिखा तिस्सित ।

शातिदूत बूगु दे धाधाँ

बाकु छित व मिखाँ

मठाः मज्जु भृतिकेन्द्रया अनुदान कइगु ल्हात खनाः ।

चीवर दुनेया दुन्दूँ -

चीवर नांजक जुयाः रंग पानावंगु खनाः ।

गुलुपातय् -

सुजाताया सभक्तिया भीरया पलेसा

बासि जा मन्हयं मन्हयं दुहां वइच्चंगु खनाः

व मिखाँ छवबि तिक्किनन ।

उपहार सौगातया रूपय् -

हाकु धनं दे नयाच्चंगु खनाः

नुगलय् चलः वंकाच्चनेमाःगुलि

व मिखात अजू चायाः इवय्कन ।

पिने शान्ति हयःमि नेराःमि

दुने शान्तिया बुगाः सूगु खनाः ।

अहो!

थुज्वःगु ओपचारिकता दुने

आलंप हे थःत क्यूरियो जक याःगुलि

उपहारय् थःत हयूगुलि

कस्टम अफिसया टेबुलय् -

थःगु मूर्तिइ दुने अकिम दंक यना:

थःगु अस्तित्व मियाद्यूगुलि

व मिखाँ छवबि मुल्ल पिज्जल

थःत ध्यूगु द्वं चुइके मक्कया:

यःगु छ्यनय् इमा जुनाः

फोहर यानाच्चंगु खनाः ।

न्हृदेया लसताय् सकल

नेपाःमिपित्त भित्तुना

बिशाल बजार ठ्यापार संघ

बिशालबजार

ग्रीष्म चातुर्विंशति

वर्षावास पूर्वंगुया ज्याइवः

१११४ कौलागा ७, ये-

थृत्युसीया वर्षावास वदचाःगुया लसताय् आनन्दकुटी-
विहार व बलम्बूडि शीलप्रार्थना भिक्षु अनिरुद्धसमक्ष,
बृद्धपूजा भिक्षु अनिरुद्ध व कुमार काश्यपपाखे व धर्मदेशना
भिक्षु बृद्धघोषपाखे वदचाल । अथे हे विशूलिइ जुउगु
ज्याइवःकथं भिक्षु प्रनिरुद्धसमक्ष शीलप्रार्थना, बृद्धपूजा
भिक्षु कुमार काश्यप व बोधिसेनपाखे व धर्मदेशना भिक्षुपि
अश्वघोष, ज्ञानपूर्णिक व बृद्धघोषपिनिपाखे न्हाकुउगु जूल ।
थुकथं हे भोतया ध्यानकुटीइ जुउगु ज्याइवलय् भिक्षु
अनिरुद्धपाखे शीलप्रार्थना व बृद्धपूजा जुउगुया नार्यं भिक्षु
अश्वघोषपाखे धर्मदेशना जूल । यलया शाकवसिह विहारय्
व सुमंगल विहारय् जुउगु ज्याइवलय् भिक्षुरि अनिरुद्ध व
सुबोधानन्दपिनिसमक्ष शीलप्रार्थना जुयाःलि बृद्धपूजा
भिक्षुपि कुमार काश्यप व बृद्धघोषपिनिपाखे जूल ।
उव्यलय् वर्माया भिक्षु आसमाचार्यपाखे वर्मासासं जुउगु
धर्मदेशनाया अनुवाद भिक्षु बृद्धघोषपाखे जुउगु जूल ।

शब्दकोषया लागी हापं

१११५ कछलाथव १४, ये-

आनन्दकुटीइ च्वनाविज्या:ह्य, आनन्दकुटी विहारगुठी
स्वनाविज्या:ह्य दिवंगत भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरया
तःधंगु इच्छास्वरूप संकलित पाली—नेपाली—नेपालभाषा
शब्दकोष पियनेगु इवलय् ज्या जुयाउचंगु डु । उगु

शब्दकोषया लागी दहलुया नानीछोरी शाहीं दिवंगत
लक्ष्मीमाया शाहीया नामं ५०१- तका दां हापं देठाःगु डु ।

शोकसभा

१११५ कछलाथव १५, ये-

बृद्धधर्मप्रति असीम श्रद्धातयाः थःत पानावयाच्चंह्य
वेखारत्न शिखाकार मदुया थनया घेरवाद बौद्ध दायक
केन्द्रीय परिषदं छगू शोकसभा यासे मदुहृतिया प्रति
निर्वाण कामना यानाः छगू मिनेट मौतधारण यानाः
शद्वाङ्गती देलात । उगु समां मदुहृतिया शोकसःतप्त
परिवारप्रति समवेदना नं प्रकट यात ।

भिक्षु प्रज्ञारश्मि मन्त्र

१११५ कछलाथव ११, ये-

वि. सं. १६६६ स भारतया सारनाथय् भिक्षु जुयावि-
ज्या:ह्य ७७ दें क्यंह्य भिक्षु प्रज्ञारश्मि महास्थविर मन्त्र ।
भोजपुरय् जन्मजुयाविज्या:म्ह वस्पोल भिक्षु नेपालीतय्
विचय् च्वन्हाःम्ह बृद्धधर्मया महाप्रचारक महाप्रज्ञाया
शिष्य खः । आनन्दकुटीया वक्सं च्वंगु विषय् दाहसंस्कार
जुउम्ह वस्पोल भिक्षु थनया गणविहारय् मदुगु डः ।

भिक्षु वरसम्बोधिया कुतः

१११४ कौलागा ६, ये-

भिक्षु सुमंगलया साहुति थनया बलम्बूडि चंगु
प्रणिधिपूर्ण महाविहारय् वर्षावास च्वनाविज्या:म्ह भिक्षु
वरसम्बोधि अन दयाउचंगु लःया समस्याया विषयय्
सहलह यानाः समस्या ज्यकेत थासंयासय् लिक्षा वना:

आप्ता जुउगु दै पायि अम थ १६५०।— छब्रा मुंका:
धर्मचक्र विहारया उपासकोपासि कापिनिपाखे २०६५।७५
व मत्रलिया चन्द्रमाया व वय्कःया भिन्नापाखे ७००।—
दां मुंकाबिज्यात । अथे हे अनगारिकापि श्रद्धाबती,
खम्भसि व धर्मसिपाखे म्हर्ति १११।— मेमेपिनि-
पाखे वःगु हापं ४७७३।— व थःत भिक्षावःगु १२२२।— नामं
याना: ६०००।— तका दां खाका बिज्यात । ८" X ६"
या लःत्यांक व्यवस्था यायेत २०,०००।— दां माःगुलि सकल
उपासकोपासिका बौद्धजनपित आह्वानयानाः अग्रसर
जुयाबिज्यात । वर्षावास सिध्येकाःलि कठिनोत्सवय्
सहभागी जुयाः निर्वणया ज्याखेय् कृतः यानाबिज्यात ।

ल्यज्या

१११५ कछलाथव १५, यै—

२०४६ सालस सकल थेरवादी विहारय सुद्धीकरण
तातुनाः स्थापना जुउगु थेरवाद बौद्ध दायक केन्द्रीय
परिषद् न्हथानान्वंगुली थपाले मार्ग २६ गते थुगु
केन्द्रया कार्यकारिणी समितिया पदाधिकारी व सदस्य-
पिनिगु ल्यज्या बागबजारया धर्मचक्र विहारय जुइत्यंगु
दु । उगु ल्यज्याय व्वति काये दइकथं सुं गुम्हं नं
विहारया प्रतिनिधि व आजीवन—सदस्य जुइगु इच्छा
दुपित मार्ग २२ गतेतकया ई विग्रातःगु दु ।

निर्वणमूर्ति उपासिकारामया ववःचिना

१११४ यँलागा ११, यै—

थनया निर्वणमूर्ति उपासिकाराम किंदोया धर्मनु-
शासक अनगारिका सुशीलाया अध्यक्षताय चंगु
मुंज्याकथं अक्षयकोष स्वनाः दछि दछिया बजेट दयेका:
खर्चयानाः विहार संरक्षणया ज्याय न्हाचिलेगु ववःचिउगु

हु । उगु ववःचिनाकथं वंक खाता तंदातन यायेत व
धयबा छब्लेत अनागारिकापि सुगीला, धम्मवती व
चमेलीमध्यय छहा; संरक्षण समितिपाखे रचिव भीम-
बहादुर थेठ, संशेज न पूर्णरत्न वज्राचार्य व सहनंयोजक
धर्मरत्न ताम्राकार स्वहमध्यय छहा, आनन्दकुटी दायक
सभापाखे छहा व विरत्न तुलाधर, आनन्दवीरसिंह
कंसाकार, कुवेरमान तुलाधरपि स्वहमध्यय छम्ह बनिइगु
जुइगु दु । उगु कोषया लागी स्व० रत्नहेरा तुलाधर
पाखेयागु प्राप्त जुइगु दां गौतम कंसाकारपाखे
२,००,०००।— विजयरत्न तुलाधरपाखे १,२५,०००।—
यानाः वङ्ग ३,२५,०००।— मध्यय रत्नहेरायात
दाहसंस्कार या:हासित ५०,०००।— व कुवेरमान तुलाधरया
नामं अक्षयकोषय यायेगु बाकिगु दां २,७५,०००।— स्व०
रत्नहेरा अक्षयकोषया नामं बंकय तयाः मूलधन मस्यंकुरे
व्याज खर्चयायेगु जुउगु खः ।

निर्वणमूर्तिया आवश्यक ममेत सुधार व बुद्धपूजाया
लागी न्हूगु कोष स्वनाः खर्चयायेगुया लागी न३७१।—
तका दां श्रद्धालु दातापिनिपाखे प्राप्त जुउगु दु । इपि
दातापिनिपाखे हर्ति १००५।— अनगारिका चमेली व
दिलमाया मासंगलिपाखे, पदमरत्न तुलाधर, न्यतपाखे
१,११।— बालाजुया पूर्णरत्न वज्राचार्य, अनगारिका
अनुपमाया अबुजु हर्षबहादुर शावयया नामं किंदोलया
अनगारिकापि उत्तरा, सुजाता, तेजावती, स्वयम्भूया
चिनिया तुलाधर, मरुया हेराशोभा ताम्राकार, कम-
लाछिया मणिरत्न तुलाधर व स्व० प्रेममाया मानन्दरया
नामं, दशनारायण व मोहनमायया नामं दिलमायापाखे
हर्ति ५०४।— व अनगारिका अह्वानन्दीया नामं उत्तरा-
पाखे २००।— दां प्राप्त जुउगु खः ।

सिर्पि विडगु द्ववःछित

११५ कछलाथव ६, ये-

बुद्धमंथा विकासय् न्हाविउपित कदर यायेकथं ज्ञानमाला भजनखलःया पुलांम्ह अध्यक्ष तथा आःया सललाह-कार परिषद्या अध्यक्ष रत्नवहादुर तपडुकारं ५०,०००।-दां ज्ञानमाला भजनखलःया नामं मुद्रित छाताय् तथेग यानाः वैक्य तयाविदाःलि उकिया वःगु द्वाज तिर्पि: कथं लःल्हायेगु याःगु थुखुसीयां सिर्पि: मिक्षु अश्वधोष महास्थविर, धर्मरत्न शाक्य त्रिशूली व ज्ञानमाला भजनखलः स्वयम्भूयात लःल्हायेगु कवःछिउगु दु। सिर्पि: लःल्हायेत दयेकूगु आधारकथं बुद्धधर्मया विकात व प्रचारया ताः तयाः नेपालभाषा व मेमेगु भासं राफू नायं चवया: अप्रतर जुऽह्य मिखु वा आनगारिकावाचे छम्ह; ज्ञानमाला भजनयात लोके त्रिकेगु ज्याय् तःजिक्कथं सेवा यानाः भजन, एवे स्वयाः संवीक नं छुनाः आधु-तिकता व अवहारकर्त चिति विडिनु ज्याय् न्हाच्छूम्ह छम्ह व बुद्धधर्मनुसार ज्ञानमाला भजनयात निरन्तरते। व यति विडिगु ज्याय् न्हाच्छिताच्छेनु ज्ञानमाला संसाधयात विडिगु जुउगु थः।

युगु सिर्पि: लःल्हायेत स्वं उपतिष्ठित दाता स्वयं, दाताया प्रतिनिधि नुदन त्रिकेवर ज्ञानमाला भजन-खलःया दुबःवि आवज्ज त्रिकेवन कंसाकार, उपाध्यक्ष यान्तुत जास्य, लविद त्रिकेवन कोषाध्यक्ष या न्तुकुमार विडिकार व सललाहकार सुवर्ण शाक्य दुच्यावाच्छेनु दु।

विचाहायेकल

११५ कछलागा ८, पाल्पा-

महास्थविर मिक्षु प्रजारश्म मदुया अनया बीद्रु महिला आवीकल दायक समिति महाचंत्र विहार,

तानसेनं मदुम्ह वस्पोलया सुगति कामना यासे विचाह-हायेकलं। उध्यलय् विषयता ध्यानसंघ पाल्पाया तचिव छवराज शाक्य, चूडाकर्मसंघ तानसेनया सचिव दशरथ-मुनि शाक्य व ज्ञानमाला सभा महाचंत्र विहारया उपाध्यक्ष वसन्तलाल शाक्यपिति मदुम्ह भन्तेया गुण लम्पकाः थःयःगु मन्त्रव्य प्वंकाविज्यात।

बंगु कछलागा द्वितीयाङ्कुन्हु ७७ दैया वैस्य मदुम्ह वस्पोनयात निर्वाण कामना यानाः छगु मिनेट मौन धारण याःगु उगु सभाय् तमितिया अध्यक्ष मयजु सुमना शाक्य अनया विहारयात विउगु योगदान व गुणया वर्चा यानाविज्यात।

साधुवाद

११५ विलाथव ६, ये-

वेरवाद बीद्रु दायक केन्द्रीय परिषद् तदर्थं समिति मिक्षु प्रजारश्म महास्थविर मदुया दुःख प्वंकाःलि छां मिनेट मौनधारण यात। मदुम्ह महास्थविर थःगु जीवनकालय् मिक्षाटन यानाः मुंकातःगु दांमध्यय् १,१०,०००। अदिल नेपाल मिक्षु मह संघया नायय् अक्षयकोष स्वंगु खें सियाः परिषदं महासंघयात थगु रचनात्मक उपाया लागी सुमाय् देडाःगु दु। थयेहे उगु परिषदं आवलि सुं गुम्हं नं मिक्षु बाय् अनगारिका-मदयावन धाःसा इमिगु कुतःया संपत्ति मिक्षु संघय् तु तथेगु अवस्था यानाः मिक्षु संघ बल्लाकाः बुद्धशासन-यात तिदःदयेकेगु याइ धयागु आशा याःगु दु।

स्वकव गु वार्षिक साधारणसभा हन

११५ कछलागा ८, ये-

ज्ञानमाला भजनखलः स्वयम्भूया वार्षिक साधारण सभा खलःया संरक्षक संगीतज्ज कान्ठाबुद्ध वज्जाचार्यपाखे उलेज्या ज्युयाःलि न्हात। मिक्षु भद्रिय समक्ष शीलप्रार्थना

जूगु उणु सभाया अध्यक्षता खलःया अध्यक्ष विजुलीमान कंसाकारपाखे यानादिउगु खः । सचिव किरणकुमार जोशीपाखे वार्षिक प्रगतिविवरण व कोषाध्यक्ष शान्तकुमार चित्रकारपाखे आर्थिक प्रतिवेदन न्हाव्यादिल । आर्थिक प्रतिवेदनकथं बंगु दैय् खलःया मुकं संपति २,७७,७०८।२१ दुगुली थुगु दैय् ४,४२,१३१।६१ जूगु व वंगु दैया लागी १,०८,०००।— तका दां बजेट्य् छुत्य् या:गुया नायं खलःया बंक छातां बइगु व्याज, सफू मिया:, क्यासेट मिया: मगा: मवाःगु हायं ग्वाहालि दान दातव्य व अनुदानपाखे पूवंकेगु खेत न्हाव्वःगु दु ।

ज्ञानमाला राष्ट्रिय सम्मेलनया ताक्य पुलांह्य नायः
तथा सल्लाहकार परिषद्या नायः रत्नबहादुर तण्डुकारं स्वनादिउगु 'ज्ञानमाला रत्न बत सिर्पा:' थुगु दैय् न्हापां कथं ब. सं. २५३८ या लागी मिकु अख्योष महास्थविरयात २५००।—, ज्ञानमाला भजन खलःयात १५००।— व धमंरत्न शाक्ययात १०००।— या ल्याखं बिइगु जुउगु खे सिर्पा: समितिया सदस्य प्रा. सुवर्ण शाक्यं थःगु मन्तव्य सहित घोषणा यानाविज्यात ।

उपाध्यक्ष शान्तरत्न शाक्यपाखे न्हाकुउगु उगु सभाय् नेवा: राष्ट्रिय विचाः मुँज्याय् खलःपाखे व्वति का: झाःपि किरणकुमार जोशी व प्रकाश तुलाधरपिं सुँज्याया विवरण कनादिउगुलो सभासद्पि प्रेरित जुया: उगु विचाः मुनाय् हायं बिइत ३००।— तका दां दुतवःगु मुनाःलि गोहित्या संयोजक भक्तिदास थ्रेष्ठयात लःल्हाःगु जुल । उद्यत्यलय् खलःया जः भरतराज तुलाधरपाखे मुभाय् देलाःगु जुल ।

सफू उलेज्या जुल

१११५ यिलाथ्व ७, यैः-

थौं महेन्द्र संस्कृत विश्वविद्यालय, बालमीकि विद्यापीठया बौद्धकर्मकाण्ड प्रशिभ्यर कार्यकरम् अध्ययनरत ढ्वैमिविनिपाखे चत्राः, चत्राः पिथंगु "बौद्धकर्मकाण्ड व बद्री गुहजु" नांगु सफू उलेज्या जुल । प्राध्यापक विद्यानाय उपाध्यायया सभापतित्वय् सफूया विमोहन प्राचार्य नीलमणि दुङ्गानापाखे जुल । सफूया सम्पादन अट्टमुनि गुभाजुः यानाविज्याःगु खः ।

कस्णामय पूजा खलःपाखे बौद्धभजन यानाः न्हाकूगु थुगु ज्याङ्कवलय् खलःपाखे पं. बद्रीरत्न वज्ञाचार्य यानाविज्याःगु धार्मिक ज्याखेत्यत न्हायैसे हनापै देलाःगुया लिसे दिव्यरत्न तुलाधरजुपाखे वसपोलया बारे न्वचु वियादिल । ज्याङ्कवलय् भक्तिदास थ्रेष्ठ, नीलमणि दुङ्गाना, सत्यमोहन जोशी, अनगारिका धम्मावती, पूर्वप्राचार्य माधव भट्टराइपिं बौद्धकर्मकाण्ड, बद्रीगुहया बारे थःथःगु न्वचु वियादिल । सम्पादकपाखे सफू पियनागुया उद्देश्य व उपलब्धीबारे न्ववात्ता पं. बद्रीरत्न वज्ञाचार्यपाखे सुभाय् न्वचु व मुँज्या नायःया श्रासनं प्रा. विद्यानाथ उपाध्यायं न्ववानाविज्याःगु थुगु ज्याङ्कवः नरेशमान वज्ञाचार्यं संचालन यानाविज्याःगु व सागरमान वज्ञाचार्यं लसकुस न्वचु वियावियाज्याःगु खः ।

खुलुखुलुमिक नुगलय् सदां

-मणिरत्न वज्राचार्य

खुलुखुलु मिक नुगलय् सदां
 आकुल व्याकुल भय व व्रास
 थःगु किचः थे ल्यूल्यू वःसा
 गन दे छन्त मुख्या वास ।

थःत थम्हं हे लिल्तु लीकाः न
 व्यर्थय् स्वइत लिना चवना,
 म्हसीकि छं थःत थम्हनि
 अले सकले सु धैगु खनी ।

कानाकाना पिच्चाया पुच्चलं छन्त
 सकस्यां डुम यानातल
 अयनं छं पिच्चा धायेत
 थीगु कुतः छाय् याये मछाल ।

म्हाःल आःला डुम जुइ मयेल
 म्हिते न मसुत जि थुगु खेल
 धैव्यसा आःतले लाःनि
 सुख शान्ति जुइ फइतिनि ।

